

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501 ☎: 06-1/441-6502

✉: titkarsag@panasztestulet.hu

🌐: www.panasztestulet.hu

Ügyszám: 552/2010/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

106/2011.(IV. 13.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹ 2010. október 25-én előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2011. április 13-án – Fráterné dr. Ferenczy Nóra testületi tag távollétében - megtartott zárt ülésén **született állásfoglalását**

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

1) A panaszos 2010. október 25-én, a Testület ügyfélszolgálati irodáján, személyesen terjesztette elő a panaszát a 2010. október 17-én vele szemben foganatosított rendőri intézkedések miatt az alábbiak szerint.

A panaszos előadása szerint 2010. október 17-én a Plaza Tesco áruházában a biztonsági személyzet lopással gyanúsította meg két termék eltulajdonítása miatt, amelyek ára összesen kb. 430 Ft. A biztonsági szolgálat értesítette a rendőrséget, akiket a helyszínre érkezésükkor a panaszos arra kért, hogy nézzék meg, lehet-e az áruházban kapni olyan termékeket, amelyeknek az eltulajdonításával megvádolták, mivel a panaszos tudomása szerint az áruház az események idején olyan termékeket nem forgalmazott. A rendőrök azonban erre nem voltak hajlandók. A panaszos megjegyzi, hogy barkácstermékek voltak nála csomagolt állapotban, amiket a piacon próbált eladni.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

Az áruházból a Budapesti Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: BRFK) kerületi Rendőrkapitányságra vitték, ahol kihallgatták. A kihallgatásáról jegyzőkönyvet vettek fel, de abból a panaszos nem kapott példányt.

Sérelmezi, hogy percek alatt le lehetett volna zárni az esetet, ha kérésének megfelelően ellenőrzik a rendőrök, hogy a táskájában talált termékek az áruházban kaphatók-e, és ezt kérte is a rendőröktől, de ennek a rendőrök nem tettek eleget.

Előadja továbbá, hogy aznap, a sérelmezett eseményeket megelőzően egy ismerőssel járt a piacon, aki utóbb az áruházba is elkísérte, és akivel csak látásból ismerik egymást. Ez az ismerős az áruházból valóban elloptott egy üveg bort és egy rúd szalámit, amit az áruház biztonsági szolgálata a kamerákon keresztül észlelt. Mivel a panaszos is jelen volt a lopásnál, azzal gyanúsították meg, hogy ő is közreműködött a tárgyak eltulajdonításában. A panaszos hiába adta elő, hogy ő nem tudott semmit a jogszerűtlen cselekményről, és nem működött közre, végül ezért került sor a panaszosnál lévő tárgyak ellenőrzésére is. Ebben az ügyben is ártatlannak érzi magát, és ezt elmondta az áruházban, a rendőrségen, és majd előadja a bíróságon is. A kapitányságon mind az ismerőse, mind pedig az általa elkövetett cselekményekre vonatkozóan nyilatkoztatták, és kihallgatása során továbbra is azt állították a rendőrök, hogy közreműködött az ismerőse által elkövetett cselekmény kivitelezésében.

A panaszos elmondása szerint a Testület elérhetőségeit az interneten találta meg, azokról felvilágosítást a rendőröktől nem kapott. Hozzáfűzi, hogy az előállítás végrehajtásának módjával (étkeztetés, elhelyezés) kapcsolatos panaszja nincs.

2) A panaszos beadványához csatolta az előállításról kiállított igazolást és a letéti tárgyról készített jegyzőkönyvet. Az igazolás tanúsága szerint a panaszos előállítása 2010. október 17-én 15 óra 10 perctől 21 óra 15 percig tartott, és sem sérülése, sem panaszja nem keletkezett. Az igazoláson tájékoztatás szerepel a Testülethez fordulás lehetőségéről.

II.

A Testület a tényállás tisztázása érdekében megkereséssel fordult a rendőrséghez. A rendelkezésre bocsátott dokumentumokból az alábbi releváns tények voltak megállapíthatók.

1) A BRFK kerületi Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztályának vezetője 2010. november 18-án az alábbi tartalommal készített parancsnoki kivizsgálást.

Megállapítása szerint az intézkedő B. r. őrm. a sérelmezett események idején a BRFK kerületi Rendőrkapitányság illetékességi területén látott el járőrszolgálatot. 15 óra 5 perckor kapta azt az utasítást az ügyeletes tiszt helyettesétől, hogy jelenjen meg a Plaza Tesco áruházában, mivel onnan lopásról érkezett bejelentés. A rendőr eljárása megfelelt az Rtv. 11. és 12. §-aiban, valamint a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007 (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 3. §-ában rögzített – a kivizsgálásban idézett – rendelkezéseknek.

A helyszínen az áruház egyik alkalmazottja, egy operátor arról tájékoztatta a rendőrt, hogy az áruházban működő kamerás megfigyelő rendszeren keresztül két személyre lett figyelmes, akik különböző termékeket rejtettek el ruházatukba, illetve a náluk lévő táskába, majd az áruház területéről fizetés nélkül távozni próbáltak, az áruház alkalmazottai azonban

feltartóztatták őket. A rendőr a két érintettet intézkedés alá vonta, megállapította személyazonosságukat, majd nyilatkoztatta őket a cselekmény elkövetéséről. A panaszos tagadta a jogellenes cselekmény elkövetését, míg társa beismerte azt. Ezek után a rendőr megtekintette a videofelvételeket, amelyekre az operátor utalt, azokról másolat készítését kérte, amit a helyszínen át is vett. Az operátor „a Tesco áruház részéről jegyzőkönyvet és tanúmeghallgatási jegyzőkönyvet töltött ki”, amelyeket a rendőr csatolt az ügy irataihoz.

A fentieket követően a rendőr közölte a két intézkedés alá vont személlyel, hogy az általuk elkövetett cselekmény miatt, illetve a panaszost azért is, mert nem tudta igazolni a személyazonosságát, az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) és f) pontjai alapján előállítja a BRFK kerületi Rendőrkapitányságra.

Az intézkedés során a rendőr szolgálatát rendszeresítet egyenruhában és felszereléssel látta el, így a kivizsgálás eredményeként megállapítható, hogy az Rtv. 20. § (1) bekezdés a) pontjában, valamint a (2) bekezdésben foglalt előírások szerint őt az egyenruhája és az azon elhelyezett jelvény és névtábla igazolta, azon túl szóban is közölte az intézkedés tényét és célját, valamint a tájékoztatási kötelezettségnek is eleget tett. Utóbbi megállapítást az Igazolás elnevezésű dokumentum támasztja alá, amelyet a panaszos aláírt és átvett.

A rendelkezésre álló dokumentáció alapján a kivizsgálást végző osztályvezető azt is megállapította, hogy a helyszíni intézkedés minimális ideig tartott, hiszen a két érintettet az előállító helyiségben 2010. október 17-én 15 óra 25 perckor helyezték el, ahol 16 óra 20 percig tartózkodtak. Azután került sor a szükséges dokumentáció elkészítésére és az érintettek kihallgatására. A panaszos meghallgatása 2010. október 17-én 20 óra 5 perckor vette kezdetét, és 20 óra 35 perckor ért véget, ezután őt szabadon is bocsátották.

A kivizsgálás idézi a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény (a továbbiakban: Sztv.) 76. § (1), (4) és (5) bekezdéseit, valamint a 157. § (1) és (5) bekezdésében foglaltakat, és végül leszögezi, hogy az intézkedéssel kapcsolatosan az intézkedő rendőr által elkövetett jog- és szakszerűtlenséget, valamint fegyelemsértést megállapítani nem lehetett, ezért nem javasolta fegyelmi eljárás megindítását.

2) A panaszossal szemben intézkedő rendőr jelentése szerint 2010. október 17-én 15 óra 10 perckor a panaszost az Rtv. 29. § (1) bekezdés I. fordulata alapján igazoltatta, a 31. § (1) bekezdése értelmében – minthogy személyi szabadságában korlátozott személynek minősült – ruházatát átvizsgálta, majd a 33. § (2) bekezdés f) pontjának II. fordulatára figyelemmel – mint szabálysértést elkövető személyt, akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható – előállította a rendőrkapitányságra. Kényszerítő eszközt az intézkedés során nem alkalmazott.

Az intézkedés alapjául szolgáló esemény rövid leírásánál a rendőr az alábbiakat rögzítette. Az említett napon mozgóőri szolgálatot látott el a BRFK kerületi Rendőrkapitányság illetékességi területén, amelynek során, 15 óra 5 perckor azt az utasítást kapta az ügyeletes tiszt helyettesétől, hogy jelenjen meg a Plaza Tesco üzletében, mivel onnan lopásról érkezett bejelentés.

A rendőr 15 óra 10 perckor megérkezett az említett helyszínre, ahol felvette a kapcsolatot a bejelentővel, egy operátorral. A bejelentő arról tájékoztatta, hogy 14 óra 40 perc körüli időben, az áruház kamerás biztonsági megfigyelő rendszeren keresztül figyelmes lett egy

személyre – a panaszosra –, aki a korábban a kosarába tett 1 db Wood Glue faragasztót, valamint 1 db Hole Saw készletet a nála lévő kék színű szatyorba rejti. Az operátor tovább figyelte a személy tevékenységét, és azt tapasztalta, hogy az italosztályon, egy másik férfi társaságában úgy próbál elhelyezkedni, hogy társát eltakarja a kamera elől. Egy másik kamerán keresztül azonban jól látható volt, hogy mindeközben a panaszos társa felsőruházatának bal belső részébe rejti 1 üveg bort, valamint egy rúd szalámit.

Ezt követően a két személy a 17-es kasszánál, fizetés nélkül próbált távozni az áruház területéről, azonban egy vagyonőr az operátor utasítására ezt megakadályozta, és a két személyt az áruház egy elkülönített helyiségébe kísérte, ahol önként átadták a ruházatukba rejtett, eltulajdonított termékeket. A panaszos társa a lopást beismerte, azonban a panaszos azt állította, hogy a nála lévő termékeket kb. egy évvel korábban vásárolta.

A rendőr ezt követően megtekintette a cselekményről készült felvételt, melyen az operátor által elmondottak voltak láthatók. A felvételt az operátor lemásolta, a másolatot pedig a rendőr átvette tőle, és utóbb csatolta a jelentéséhez.

A panaszos társa által eltulajdonított termékek értéke 4698 Ft, a panaszos által eltulajdonított termékek értéke 428 Ft volt, ami a termékek visszaszolgáltatásával megtérült.

A két érintett személyt a rendőr ezek után előállította a BRFK kerületi Rendőrkapitányságra. A történeteket jelentette az ügyeletes tisztnek, akinek utasítására az operátorral tanúmeghallgatási jegyzőkönyvet töltött ki.

A jelentés megjegyzi, hogy mivel a panaszos az intézkedés helyszínén nem tudta magát hitelt érdemlően igazolni, adatait a rendőr bemondása alapján rögzítette, és a fényképes nyilvántartás segítségével ellenőrizte.

A panaszos a jelentés szerint az Rtv. 33. § (4) bekezdése alapján az előállítás okáról tájékoztatást, az előállítás idejéről igazolást kapott. Az előállító helyiségben történő elhelyezéssel kapcsolatban továbbá a rendőrségi fogdák rendjéről szóló 19/1995. (XII. 13.) BM rendelet 2. § (8)-(9) bekezdései és a Rendőrség Fogdászolgálati Szabályzatának kiadásáról szóló 19/1996. (VIII. 23.) ORFK utasítás 36/A. §-a alapján jogairól és kötelezettségeiről tájékoztatásban részesült.

A jelentéshez csatolt parancsnoki vélemény és kivizsgálás megállapításai szerint a jelentésben megjelölt intézkedések végrehajtása jogszerű és szakszerű volt, a rendőri fellépés során nem sérült továbbá az arányosság követelménye sem.

3) A panaszos által aláírt nyilatkozat tanúsítja, hogy előállítása 2010. október 17-én 15 óra 10 perckor vette kezdetét, a panaszos kezelést vagy orvosi felügyeletet igénylő, fertőző betegségben nem szenvedett, sérülése az előállítás során nem keletkezett, panasza az előállítás kapcsán nem volt. Igazolja továbbá, hogy az előállítással, valamint az előállító helyiségben történt elhelyezéssel kapcsolatos jogairól és kötelezettségeiről, valamint jogorvoslati lehetőségeiről tájékoztatást kapott.

4) Az iratokhoz csatolt igazolás alapján a panaszos előállítása 2010. október 17-én 15 óra 10 perctől 21 óra 15 percig tartott. A fogvatartás ideje alatt a panaszosnak sem sérülése, sem panasza nem keletkezett.

5) A letéti tárgyakról rögzített jegyzőkönyvet a fogdai befogadást végző rendőr 2010. október 17-én 15 óra 25 perckor kezdte kitölteni.

6) A rendőrség által megküldött iratok között fellelhető a Tesco áruház operátora által kiállított jegyzőkönyv, amely a panaszos mint meghallgatott személy adatai mellett tartalmazza a táskájából átadott két termék adatait, azok értékét, továbbá a történetek rövid leírását – amely egyezik a rendőri jelentésben foglaltakkal. A jegyzőkönyvet a panaszos nem írta alá, ugyanakkor a rendőr aláírásával tanúsítja, hogy a dokumentumot átvette.

7) A panaszos szabálysértési meghallgatása az arról készített jegyzőkönyv tanúsága szerint 20 óra 5 perckor vette kezdetét, és 20 óra 35 percig tartott. A meghallgatás során a panaszos beszámolt az áruházban történt eseményekről, a szabálysértés elkövetését nem ismerte el, és jelezte, hogy tudomása szerint a nála megtalált tárgyak közül az egyik akkor éppen nem is volt kapható az áruházban, míg a másik sokkal többet ér annál az árnál, mint amit az adott termék kapcsán a jegyzőkönyv rögzít.

A panaszos társának meghallgatásáról felvett jegyzőkönyv alapján megállapítható, hogy az eljárási cselekményt vele szemben 19 óra 7 perc és 19 óra 45 perc közötti időben hajtották végre.

8) A BRFK kerületi Rendőrkapitányságon 2010. október 20-án készített feljegyzés tanúsága szerint a panaszos aznap személyesen jelent meg a kapitányság épületében és egy levelet adott át az Igazgatásrendészeti Osztály főelőadójának, amelyet a kapitányságvezetőnek címzett. A feljegyzés szerint a panaszos sérelmezte, hogy a Tesco áruházból nem lopott el semmit, mégis több órát kellett eltöltenie a fogdán. A nála megtalált két termék kapcsán szóban is jelezte, hogy azt az áruházban nem lehet kapni.

A főelőadó arról tájékoztatta a panaszost, hogy ő az eljárás előkészítő munkáját végzi, amelyet követően megküldi az ügy iratait a Pesti Központi Kerületi Bíróság Szabálysértési Csoportjának a panaszos levelével együtt.

9) A panaszos – a 8) pont szerint – a rendőrségen, személyesen átadott levelében rögzíti álláspontját, miszerint a rendőr, aki néhány nappal korábban előállította, hibát követett el. Arra kérte ugyanis, hogy azonosítsák be a nála talált termékeket, és ellenőrizzék, hogy lehet-e kapni az áruházban, a rendőr azonban a kérésnek nem tett eleget. Elmondása szerint a ragasztót és a fűrókészletet kb. egy évvel korábban vásárolta, és azokat a sérelmezett események idején sem, és a levél megírásának idején sem lehetett kapni, ugyanakkor az áruház számítógépes nyilvántartásában természetesen benne voltak.

A panaszos a levélben azt kéri a kapitányságvezetőtől, hogy járjon közbe annak érdekében, hogy az áruház vezetése beismerje: a kérdéses időpontban a panaszosnál megtalált termékek nem voltak kaphatók.

III.

A Testület a panaszbeadványban előadott sérelmeket 2011. február 23-án hozott állásfoglalásában elbírálta, és a panaszos alapvető jogainak súlyos megsértését állapította meg.

Ezt követően, 2011. március 7-én azonban a Testület kézhez vette a Pesti Központi Kerületi Bíróság tájékoztató levelét, amelyben az eljáró bíró a sérelmezett eseményekkel összefüggésben a Testületet a következőkről tájékoztatta.

A szabálysértési eljárásban a bíróság rendelkezésére áll a BRFK Kerületi Rendőrkapitányság rendőri jelentése mind a panaszos, mind a panaszos társa, tehát mindkét eljárás alá vont személy vonatkozásában. Ebben az szerepel, hogy 2010. október 17. napján 14 óra 40 perckor az áruházban a biztonsági őr észlelte a kamerarendszeren keresztül, amint a panaszos a korábban a kosarába tett termékeket a nála lévő kék színű szatyorba rejti. Ezt követően pedig a panaszos úgy helyezkedett el, hogy társát a kamera elől eltakarja, miközben utóbbi a ruházatába rejtett egy üveg bort, majd pedig egy rúd szalámit. Az ellenőrzés során a panaszos társa a lopást elismerte, míg a panaszos azt állította, hogy az adott két terméket egy évvel korábban vásárolta. A rendőri jelentés tartalmazza, hogy az intézkedő rendőr megtekintette a cselekményről készült felvételt, amelyen a biztonsági őr által elmondottak voltak láthatóak, és a jelentéshez a felvételt mellékelte.

A panaszos az áruház jegyzőkönyvében ugyancsak tagadta a lopás elkövetését.

A rendőrségi meghallgatás során a panaszos társa elismerte a cselekményt, de azt nem, hogy a panaszos segített volna neki.

A panaszos rendőrségi meghallgatása során tagadta, hogy jogellenes cselekményt követett volna el. Állítása szerint a nála talált két terméket egy évvel korábban vásárolta, és álláspontja szerint az egyik termék nem is volt kapható a cselekmények idején az áruházban, arról pedig, hogy a társa lopást követett el, nem tudott.

A rendőrség meghallgatta az áruház biztonsági őrét, aki arról számolt be, hogy munkavégzése során figyelt fel a panaszosra és társára, akik a borok sorában „egymás tudtával” egy üveg italt rejtettek el. Ezután szétváltak, és egyikük rúd szalámit is rejtett a ruházatába. Az érintettek „bekísérését” követően azonban a másikonál – vagyis a panaszosnál – is találtak „két terméket”.

A panaszos 2010. október 20-án beadványt nyújtott be a rendőrséghez, amelyben jelezte, hogy álláspontja szerint a két terméket, amit nála megtaláltak, nem lehetett kapni az áruházban abban az időben, amikor a sérelmezett események történtek, az áruház alkalmazottai azonban kérése ellenére sem néztek ennek utána, és a termékeket nem azonosították be.

A bíróság megtekintette az iratokhoz csatolt videofelvételt. Azon mindkét eljárás alá vont személy látható, amint az áruház területén vásárlási szándékkal sétálnak. A panaszos egyik vállán egy kis kék hátizsák van, a kezében kosár. A felvételen 13 óra 49 perckor látható a panaszos az italok sorában, szemben a kamerával, akihez odamegy a társa, aki ekkor a kamera felől takarásba kerül. A panaszos végig látható, ez idő alatt a vállán tartott táskájába nem tesz bele semmit. A panaszos társáról nem zárható ki, hogy ugyanezen idő alatt elrejtett a

ruházatába az üveg bort, de ez egyértelműen nem látható. Ezt követően a kamera a panaszos egyedül közlekedő társát mutatja, aki egy rúd szalámit tesz a kosarába, majd csatlakozik hozzá a panaszos is. Később 13 óra 55 perckor a panaszos és társa beállnak a pénztárhoz. Előbb a panaszos társa fizet, aki zsemlét vásárolt. Amikor a pénztárt elhagyja, odamegy hozzá két biztonsági őr, és az egyikük az irodába kíséri, ahol előkerül a rúd szalámi és egy üveg bor a ruházatából. Pár perc múlva bemegy az irodába a panaszos is, és itt véget ér a felvétel. A felvételen látottakat összefoglalva elmondható, hogy nem látható olyan cselekmény, hogy a panaszos a kosarából a táskájába helyezett volna valamilyen terméket, és az sem egyértelmű, hogy közreműködött volna a társa esetleges lopási kísérletében.

Az újonnan tudomására jutott információk ismeretében a Testület szükségesnek tartotta korábban tárgyalt állásfoglalásának kiegészítését ezen új bizonyítékok bemutatásával. Úgy döntött továbbá, hogy a 2011. február 23-án elfogadott testületi állásfoglalásban rögzített megállapításait a rendőri intézkedés jogszerűsége tekintetében felülvizsgálja. Mindezek eredményeként a Testület a sérelmezett rendőri intézkedés jogszerűségére vonatkozóan a következő érdemi megállapításokat teszi.

IV.

1) A Testület eljárását az Rtv. a IX. Fejezetében, Jogorvoslatok alcím alatt szabályozza. Az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az, „akinek az e törvény IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása (e fejezet alkalmazásában a továbbiakban együtt: intézkedés) alapvető jogát sértette [...] kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány, valamint a főigazgatók a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el”.

Az idézett rendelkezés értelmében a Testület hatáskörébe kizárólag azon rendőri intézkedések és mulasztások vizsgálata tartozik, melyek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetének alkalmazásával összefüggésben merülnek fel. Ennek megfelelően a Testületnek

- a rendőri tevékenység általános elveinek és szabályainak érvényesülése (különösen: intézkedési kötelezettség, arányosság, azonosíthatóság, segítségnyújtási kötelezettség stb.),
 - a rendőri intézkedések vagy azok elmulasztása (különösen: igazoltatás, ruházat-csomag- jármű-átvizsgálás, elfogás, előállítás, közlekedésrendészeti intézkedés stb.),
 - a kényszerítő eszközök törvényes alkalmazása (különösen: testi kényszer, bilincs, vegyi eszköz, sokkoló, rendőrbot, lőfegyverhasználat, csapaterő alkalmazása, tömegoszlátás stb.),
- tekintetében van hatásköre eljárni és az adott intézkedést, cselekményt, vagy mulasztást vizsgálni abból a szempontból, hogy történt-e alapjogi sérelem.

A fentiekből következik, hogy a Testületnek – fő szabály szerint – nem áll módjában felügyeletet gyakorolni a rendőrség azon tevékenysége felett, amelyet nem az Rtv., hanem más jogszabály, így például a szabálysértési törvény alapján végez. Márpedig a panaszos azon kifogása kapcsán, miszerint a szabálysértési meghallgatási jegyzőkönyvből nem kapott példányt, megállapítható, hogy az alapjául szolgáló rendőri magatartást, vagyis az eljárás alá vont személy részére iratmásolat kiadása kapcsán követendő eljárást az Sztv. 47. §-a szabályozza.

Erre figyelemmel a Testületnek nem állt módjában vizsgálni, hogy a panaszos szabálysértési meghallgatása alkalmával jegyzőkönyv-másolat kiadására milyen okból nem került sor.

A panaszos azon kifogását ugyanakkor, hogy az áruházban intézkedő rendőr nem kellő körültekintéssel járt el, így szükségtelenül hajtotta végre előállítását, – mivel ez utóbbi rendőri fellépés megítélése egyértelműen a hatáskörébe tartozik – a Testület a panasz eljárás keretében értékelte. Szintén megvizsgálta a Testület a panaszos azon kifogásának helytállóságát, hogy a rendőrségen nem kapott felvilágosítást a Testülethez fordulás lehetőségéről.

Az eljárás során a Testület megállapította, hogy a panaszolt intézkedések érintették a panaszosnak a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 2. §-ának (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elvéből levezethető tisztességes eljáráshoz és az 55. § (1) bekezdésében rögzített személyi szabadsághoz való alapvető jogát az alábbiak szerint.

2) A panaszos előadása szerint, az áruház biztonsági szolgálata értesítette a rendőrséget. A panaszos a helyszínre érkezéskor arra kérte a rendőröket, hogy nézzék meg, lehet-e az áruházban kapni olyan termékeket, amelyeknek eltulajdonításával megvádolták, mivel a panaszos tudomása szerint az áruház az események idején olyan termékeket nem forgalmazott, a rendőrök azonban erre nem voltak hajlandók. Sétélmezi, hogy percek alatt le lehetett volna zárni a történetet, ha kérésének a rendőrök eleget tesznek.

Az intézkedő rendőr jelentésében arról számolt be, hogy miután az ügyelet utasítására, 15 óra 10 perckor megjelent az áruházban, felvette a kapcsolatot a bejelentővel, egy operátorral. A bejelentő a történetről részletesen beszámolt, amelyet követően a rendőr megtekintette a panaszos és társa cselekményéről készült felvételt, amin az operátor által elmondottak voltak láthatók. A felvételt ezután az operátor lemásolta, azt a rendőr átvette tőle. A történeteket az intézkedő rendőr jelentette az ügyeletes tisztnak, akinek utasítására az operátorral tanúmeghallgatási jegyzőkönyvet is kitöltött. A panaszost – és társát is – a rendőr mindezek után állította elő a BRFK. kerületi Rendőrkapitányságra az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontjának II. fordulatára hivatkozással, vagyis mint szabálysértést elkövető személyt, akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható. A jelentés megjegyzi, hogy mivel a panaszos az intézkedés helyszínén nem tudta magát hitelt érdemlően igazolni, adatait a rendőr bemondása alapján rögzítette, és a fényképes nyilvántartás segítségével ellenőrizte. Ezt a körülményt a rendőr azonban nem minősítette az előállítás alapjául szolgáló körülménynek.

A bíróság – fent ismertetett – tájékoztatása szerint a videofelvételen nem látható olyan cselekmény, hogy a panaszos a kosarából a táskájába helyez valamilyen terméket, és az sem egyértelmű, hogy közreműködött a társa esetleges lopási kíséretében.

a) Az Rtv. 33. § (2) bekezdésének f) pontja értelmében a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a szabálysértést az abbahagyásra irányuló felszólítás után is folytatja, illetőleg akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható, továbbá akitől tárgyi bizonyítási eszközt kell megszerezni, vagy elkobzás alá eső dolgot kell visszatartani. A rendőr a hivatkozott rendelkezés II. fordulatát jelölte meg fellépése jogalapjaként, tehát a panaszost azért állította elő, mert úgy vélte, vele szemben a szabálysértési eljárás azonnal lefolytatható.

Az előállítási ok vizsgálata kapcsán szükséges utalni az Sztv. alábbi rendelkezéseire is. A 6. § szerint a szabálysértést elköveti az is, aki mást a szabálysértés elkövetésére szándékosan rábír (felbujtás), és aki másnak a szabálysértés elkövetéséhez szándékosan segítséget nyújt (bűnsegély). A 157. § (1) bekezdése értelmében: aki – egyéb cselekmények mellett – húszezer

forintot meg nem haladó értékre lopást követ el, úgyszintén, aki e cselekmény elkövetését megkísérli, elzárással vagy százötvenezer forintig terjedő pénzbírsággal sújtható. Az (5) bekezdés arról rendelkezik továbbá, hogy ezen szabálysértés miatt az eljárás a bíróság hatáskörébe tartozik.

Az Sztv. 128/A. §-a rögzíti, hogy a 157. § (1)-(3) bekezdésében meghatározott szabálysértés miatt a feljelentést a rendőrségnél kell megtenni; ha máshol tették meg, azt a rendőrséghez kell haladéktalanul továbbítani. A rendőrség az (1) bekezdésben meghatározott esetben a tényállás felderítése, az elkövető kilétének megállapítása, valamint a bizonyítási eszközök felkutatása és biztosítása érdekében bírósági eljárást előkészítő eljárást folytat le. A rendőrség eljárására a szabálysértési hatóság eljárására vonatkozó általános szabályokat kell alkalmazni. Az előkészítő eljárás befejezését követő három munkanapon belül a rendőrség az előkészítő eljárás anyagát a bíróságnak megküldi.

A hivatkozott rendelkezések alapján az intézkedő rendőr feladata elsődlegesen az volt, hogy megítélje: a fent említett előkészítő eljárás lefolytatásának van-e valamilyen akadálya a panaszossal szemben. Nem csak a megjelölt előállítási ok megalapozottságát, hanem azon túl az előállítás szükségességét is köteles volt ugyanakkor az intézkedő rendőr az adott helyzetben mérlegelni, hiszen a 33. § (2) bekezdésében foglalt – így a konkrét esetben is felhívott – előállítási okok nem kötelezettséget írnak elő, csupán lehetőséget biztosítanak a rendőri intézkedésre.

A Testület ezért az intézkedés jogszerűségének vizsgálata során figyelemmel volt az Rtv. 15. §-ában foglalt arányosság követelményére is. Eszerint a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés közül pedig azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

A konkrét helyzetben eljáró rendőr annak mérlegelésekor, hogy a panaszossal szemben milyen intézkedések végrehajtására van szükség, a panaszos cselekményét két szempontból is köteles volt minősíteni. Egyrészt vizsgálnia kellett, hogy fennáll-e az előállítást megalapozó gyanúja annak, hogy a panaszos a nála megtalált két terméket valóban az intézkedést közvetlenül megelőzően tulajdonította-e el az áruhátból, másrészt azt is köteles volt értékelni, hogy a panaszos a társa által elkövetett cselekményben közreműködött-e olyan módon, hogy magatartásával maga is megvalósította volna az adott szabálysértést. Ez utóbbi kérdés megítélése szempontjából különös jelentőséggel bír az a körülmény, hogy a panaszos társa a lopás elkövetését elismerte, az ugyanakkor, hogy abban a panaszos közreműködött-e, a helyszínen nem volt tisztázható.

A Testület megítélése szerint az a körülmény, hogy a panaszosnál olyan termékeket is találtak, amelyeket az adott áruház is forgalmaz, önmagában nem alapozta volna meg az előállítás jogszerűségét. Ezekkel összefüggésben a panaszos ugyanis már a helyszínen jelezte, hogy az egyik termék tudomása szerint az áruházban éppen nem kapható, a másik termék pedig jóval többet ér annál az értéknél, mint amit az áruház operátora az általa rögzített jegyzőkönyvön feltüntetett. A panaszos előadását a rendőr az előállítást megelőzően nem próbálta meg ellenőrizni, tehát nem járt utána annak, hogy az adott termékek éppen akkor kaphatók voltak-e, illetve milyen áron. Mindezt a rendőr annak ellenére nem végezte el, hogy az operátor által megmutatott, és a rendőrségnek utóbb átadott felvételen a panaszos nem

tanúsított semmilyen olyan cselekményt, amely a tárgyak eltulajdonításának gyanúját felvethette volna. A Testület megítélése szerint – egyértelmű felvétel hiányában – elvárható lett volna a rendőrtől, hogy a panaszos állításának a valóságtartalmát feltárja, és a raktárkészlet, valamint az árjegyzék ellenőrzésével állítását a helyszínen ellenőrizze.

A panaszos videofelvételen is rögzített magatartása ugyanakkor – miszerint a biztonsági kamerával szemben, a társát eltakarva állt akkor, amikor utóbbi nagy valószínűséggel elrejtett egy üveg bort a ruházatában, később pedig csatlakozott hozzá, amikor társa úgy próbált távozni, hogy csak a zsömlékért fizetett – felvethette annak a gyanúját, hogy a panaszos közreműködött a társa által megvalósított, és a helyszínen be is ismert jogellenes cselekmény elkövetésében.

Az intézkedés arányosságának vizsgálata során a Testület figyelemmel volt arra is, hogy a panaszos a helyszínen személyazonosító okmánnyal nem tudta magát igazolni, és a jogellenes cselekmény felderítése érdekében indokolt volt kétséget kizáró beazonosítása.

A fentiek alapján a Testület arra a megállapításra jutott, hogy a rendőr indokoltan döntött az adott helyzetben a panaszos előállítása mellett, így az intézkedéssel a panaszos személyes szabadsághoz fűződő alapvető jogának megsértését nem idézte elő.

b) A Testület az előállítás indokoltságán túl megvizsgálta a panaszos fogvatartása időtartamának arányosságát is.

Az iratokhoz csatolt igazolás tanúsága szerint a panaszos előállítása 2010. október 17-én 15 óra 10 perctől 21 óra 15 percig tartott. A rendőri jelentés nem rögzíti, hogy az intézkedő rendőr a panaszossal mikor érkezett meg a kapitányságra, és mikor adta át fogdai elhelyezésre, azonban a letéti tárgyakról rögzített jegyzőkönyvet a befogadást végző rendőr 2010. október 17-én 15 óra 25 perckor kezdte kitölteni. A panaszos szabálysértési meghallgatása az arról készített jegyzőkönyv alapján ugyanakkor 20 óra 5 perckor vette kezdetét, és 20 óra 35 percig tartott. A panaszos társának meghallgatásáról felvett jegyzőkönyv alapján pedig megállapítható, hogy az eljárási cselekményt vele szemben 19 óra 7 perc és 19 óra 45 perc közötti időben hajtották végre.

Mivel a panaszos és a társa cselekményének megítélése szorosan összefüggött, a Testület nem tekintette a panaszosra nézve hátrányos eljárásnak, hogy a társ meghallgatását a panaszos nyilatkozatása előtt elvégezték. Kétségtelen azonban, hogy a panaszos fogdai befogadása, vagyis kb. 15 óra 30 perc és társának meghallgatása között nem végzett olyan eljárási cselekményt a rendőrség, amely a panaszos szabadságának korlátozását tette volna szükségessé, hiszen kb. 15 óra 30 perctől – legkorábban – 19 óra 7 perccig vele összefüggő eljárási cselekmény nem zajlott.

A Testület azt a több mint három és fél órát, amelyet a panaszos annak ellenére töltött a szabadságától megfosztva, hogy vele kapcsolatban érdemi eljárási cselekmény végrehajtására nem került sor, szükségtelen szabadságkorlátozásnak minősítette, amely miatt megállapította a panaszos személyes szabadsághoz fűződő alapvető jogának megsértését.

3) A Testület önállóan értékelte azt a mozzanatot, hogy a rendőr a panaszos kérése ellenére nem vizsgálta meg a helyszínen, hogy az áruházban valóban kapható-e ez a termék, amelynek eltulajdonításával a panaszost meggyanúsították.

Ez ugyanis olyan – a panaszos szabálysértési felelősségének tisztázása szempontjából adott esetben kulcsfontosságú – bizonyítási cselekmény, amely később nem feltétlenül pótolható.

Az Rtv. 2. §-a szerint a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait. Ebből a rendelkezésből levezethető, hogy amennyiben van olyan egyszerűen, rövid időn belül, a helyszínen foganatosítható cselekmény, amely alkalmas lehet egy szabálysértés (vagy bűncselekmény) gyanújával érintett személy tisztázására, úgy azt a rendőrnek el kell végeznie.

Amennyiben a videofelvételen egyértelműen látszott volna, hogy a panaszos az árut a polcra vagy a kosarából a hátizsákjába helyezi, úgy ez a kötelezettség a rendőrt nem terhelte volna, azonban a bírósági összefoglalóból kiderül, hogy a felvételen ilyen momentum nem volt azonosítható, így a rendőrtől elvárható lett volna, hogy a panaszos védekezésének ezen részét a helyszínen ellenőrizze.

A Testület ezért ennek elmulasztását a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga sérelmének ítélte.

4) A panaszos bevallása szerint a Testület elérhetőségeit az interneten találta meg, azokról felvilágosítást a rendőröktől nem kapott.

A panaszos beadványához csatolta az előállításról kiállított igazolást. Az igazolás tanúsága szerint a panaszos előállítása 2010. október 17-én 15 óra 10 perctől 21 óra 15 percig tartott, és sem sérülése, sem panasza nem keletkezett. Az igazoláson tájékoztatás szerepel a Testülethez fordulás lehetőségéről.

Az Rtv. 20. §-ának (2) bekezdése rögzíti, hogy a z V. és VI. fejezetben foglalt intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az e törvény szerinti panasz lehetőségéről. Ez a rendelkezés tehát előírja az adott intézkedés befejezését követően e rendőr tájékoztatási kötelezettségét az igénybe vehető jogorvoslati lehetőségekről. Ezen kötelezettségének a rendőrség az előállítások esetében jellemzően úgy tesz eleget, hogy az előállítás időtartamáról szóló igazoláson, amelynek egy példányát az érintett átveszi, közli a jogorvoslati fórumok, illetve egyéb, jogvédő szervezetek nevét és elérhetőségeit.

A konkrét esetben kétséget kizáróan megállapítható, hogy az igazoláson, amelyet a panaszos szabadon bocsátásakor egy példányban átvett, az intézkedéssel szemben igénybe vehető jogorvoslati lehetőségekről, valamint a Testület elérhetőségeiről megfelelő tájékoztatás szerepel.

A Testület ezért a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető jogának megsértését a jogorvoslati lehetőségekre vonatkozó tájékoztatással összefüggésben nem tartotta indokoltnak megállapítani.

IV.

A Testület töretlen gyakorlata, hogy a személyi szabadság, mint az egyik legfontosabb alapjog megsértésének megállapítása esetén a panaszt minden esetben továbbítja az országos rendőrfőkapitányhoz, ezért jelen esetben is a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

Budapest, 2011. április 13.

Dr. Juhász Imre
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Dr. Kádár András Kristóf
előadó testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET